

GROEN

NAJAAR 2023

NUMMER 81

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel. 050-3095304
Secretaris	Leo Stockmann a.i.	e-mail: secr.ivnep@gmail.com
Penningmeester	Henk von Eije Burg. Legroweg 8 9765 AE Paterswolde	e-mail: voneije@gmail.com tel. 050-3092973 banknummer NL59INGB0000820257
Lid	Jos Schlaman Korenbloemweg 8 9761CD Eelde	e-mail: josschlaman@gmail.com tel. 06-19503515

Werkgroepen en coördinatoren

Bomen, ruimtelijke ordening en milieu	Tineke van den Berg	3094337
Bijenbosje	Leo Stockmann	3095304
Publiciteit:	Leo Stockmann	3095304
Planten:	Ferry Wilkens	3092348
Vogels:	Leo Stockmann	3095304
Jeugd:	Aafke Pot	3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	3094337

Voorwoord

Fijn dat verschillende leden een bijdrage aan dit nummer hebben geleverd door het insturen van een artikel en/of een foto, soms meerdere foto's. Zo wordt zichtbaar dat Groen echt een blad van en door leden is. Heel mooi is dat het Vlinderkampje weer groepen van basisscholen heeft kunnen verwelkomen voor een Uur Natuur. Het is belangrijk om de jeugd al op vroege leeftijd kennis te laten maken met de natuur.

Er zijn door leden weer veel insecten gefotografeerd. Ongelooflijk wat een soortenrijkdom er van deze diertjes is en wat zijn ze prachtig getekend. In deze Groen hebben we er een aantal bladzijden voor ingeruimd. Foto's van bekende en veel minder bekende soorten.

Het activiteitenprogramma is weer aardig gevarieerd. Er is een lezing over IJsland en er zijn lezingen over natuur veel dichterbij huis. Want ook dichtbij huis valt er veel van natuur te genieten.

Vaste activiteiten zijn de snertwandeling en de natuurpubquiz. Altijd goed bezocht en gezellig.

Het blijft een punt van zorg dat niemand zich aanmeldt voor een functie in het bestuur. Ook de redactie van Groen en de activiteiten commissie kunnen versterking gebruiken. Momenteel zijn voor deze functies teveel zaken te regelen door te weinig personen. Als de taken wat verdeeld kunnen worden, dan valt de tijd die er ingestoken moet worden erg mee.

Welkom op lezingen en excursies.

Leo Stockmann, voorzitter

Foto omslag: *Egel snuffelt aan zonnebloempitten.*

Foto: Fred van der Noord

Inhoudsopgave

Bestuur IVN Eelde –Paterswolde	2
Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Activiteitenprogramma IVN 2023-2024	5
Verslag gierzwaluwenexcursie 28 juni	7
Huiszwaluwen in Ter Borch	9
Steenuilenswerkgroep	11
Jeugdnatuurclubs	13
Uur Natuur	15
Insecten foto's van IVN fotografen	16
Verslag fietsexcursie door De Onlanden	20
De flora van het oude kerkhof in Eelde	21
Ecologische verbindingszone Meerweg opgeleverd	24
Een verstekeling	26
In memoriam Roelien Douma	29
Voorjaarsbelevissen en waarnemingen	30
Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers	39

Elfenbankje met algenaanslag op beukenstronk in Vosbergen.
foto: Leo Stockmann

Activiteitenprogramma najaar 2023-voorjaar 2024

Voor sommige activiteiten kan een geringe bijdrage gevraagd worden.

Woensdag 11 oktober 2023.

Natuur en landschap van IJsland door IVN-lid en natuurfotograaf Ger Brink. U kunt verzekerd zijn van prachtige beelden van dit wonderbaarlijke vulkanische eiland.

**Aanvang 20.00 uur in Ons Dorpshuis,
mw. Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.**

Donderdag 14 december 2023.

Lezing over paddenstoelen door Geertina Michaëlis en Frank Huisman van IVN-KNNV Assen. Bijzondere en kleurrijke beelden van vele soorten paddenstoelen op het scherm!

**Aanvang 20.00 uur in Ons Dorpshuis,
mw. Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.**

Donderdag 28 december 2023.

Snertwandeling door de Zeijer Strubben.

Een gebied van bos, zandpaden, vennen en landbouwgronden. Wandeling (5 à 6 km) met daarna een glaasje glühwein drinken en snert eten bij Café Hingstman in Zeijen. De snertwandeling is altijd een gezellige gebeurtenis.

Opgave **vóór 24 december** bij Leo Stockmann, 050-3095304 of glstockmann@hotmail.com. Vegetariër? Even doorgeven. Doe stevige wandelschoenen aan.

We vertrekken per auto om 9.30 uur vanaf het Kampje in het centrum van Eelde. Kosten glühwein/snert € 10,- per persoon.

Woensdag 7 februari 2024.

Van boerenland tot natuurtuin. Lezing met beelden over de omvorming van een stuk landbouwgrond tot ecologische tuin en plantenkwekerij (Ninabel) door Marijke Akerboom uit Boerakker. Insecten krijgen veel aandacht.

Aanvang 20.00 uur in 't Loughoes, Kosterijweg 2, Eelde.

Indien er genoeg belangstelling is kan later dit jaar een excursie naar Boerakker georganiseerd worden.

Woensdag 28 februari 2024.

Natuurpubquiz in Café Theater Boelens in het centrum van Eelde.

Er wordt in groepen van 3-4 personen gespeeld. Graag **per groep aanmelden vóór 25 februari** bij Leo Stockmann, 050-3095304 of glstockmann@hotmail.com.

Aanvang 20.00 uur.

Woensdag 27 maart 2024.

Algemene ledenvergadering. O.a. bespreking jaarverslag en begroting. Na de pauze vertelt IVN-lid Roel Rijskamp over de **activiteiten van de steenuilenwerkgroep** in onze regio. De lezing gaat over het leven en de problemen van steenuilen, onze kleinste uilensoort.

**Aanvang 20.00 uur in Ons Dorpshuis,
mw. Bähler Boermalaan 4, Paterswolde**

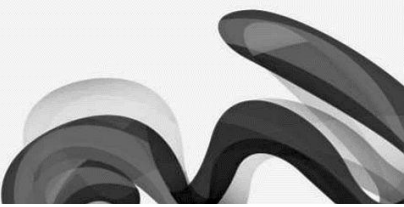
**Autoschade Herstel
Van Kalker bv**

Ieder zijn vak

Industrieweg 12 9765 BL PATERSWOLDE	T 050 309 25 16 M 06 504 002 00	info@vankalker.nl www.vankalker.nl
--	------------------------------------	---------------------------------------

FYSIEK DE BAAS
fysiotherapie

Industrieweg 1 • 9765 BL Paterswolde
Telefoon 050-3090599
Email info@fysiekdebaas.nl

Verslag gierzwaluwenexcursie 28 juni 2023

In de loop van de jaren heeft IVN Eelde-Paterswolde op tientallen plekken in ons dorp nestkasten opgehangen voor de gierzwaluw. Ze zijn opgehangen als compensatie van verloren gegane ‘natuurlijke’ broedplaatsen, bijvoorbeeld door dak herstel. Bezetting van de kasten is redelijk succesvol. Vogelbescherming Nederland stelde voor deze acties geld beschikbaar.

Uit Het Beste Vogelboek 1972

Saskia van Rouveroy en Aafke Pot namen het initiatief om een excursie langs een selectie van de kasten te houden. Om het overzichtelijk te houden konden maximaal 12 personen mee op de fietsexcursie, inclusief Erik Ebbinge, journalist van Dorpsklanken. De excursie begon met een inleiding op het Novaplein, waar aan de noordkant van de flat al sinds 2013 vijf kasten hangen. Daar kregen de deelnemers ook een opgezette gierzwaluw te zien met uitgespreide vleugels en kregen ze een infoblad met allerlei info over de gierzwaluw. Op zes andere locaties lieten de gierzwaluwen zich zien bij het in- en uitvliegen van de kasten met een opening van ca. 3 bij 6 cm. Let wel: een gierzwaluw heeft een spanwijdte van 30 cm en een vliegsnelheid van ongeveer 50 km/uur. De vogel moet op tijd afremmen en de vleugels intrekken om zonder brokken binnen te komen. Het is voor een waarnemer een kwestie van goed blijven kijken omdat het in- en uitvliegen in een oogwenk plaatsvindt. Even met de ogen geknipperd en je hebt niets gezien. Aardig was dat meerdere huiseigenaren waar de kasten aan huis hangen naar buiten kwamen om even een praatje te maken. Aan een huis aan de Beethovenlaan bleken 2-3 broedparen de ingang tot het nest

achterlangs een boegplank te hebben. In zo'n 'natuurlijke' situatie is het dus niet nodig om kasten op te hangen. De fietstocht werd door een aantal excursiegangers gezellig afgesloten met een drankje op het terras bij een pizzeria in Eelde. Erik Ebbinge schreef voor Dorpsklanken een enthousiast verslag over de excursie. Dank daarvoor. Lezen over de gierzwaluw? Het boekje *De gierzwaluw* van Remco Daalder is aan te bevelen. Het verscheen in 2014 bij Uitgeverij Atlas Contact.

Demo gierzwaluw

In 2021 verscheen het boekje *The screaming sky* van Charles Foster. Hij volgde de gierzwaluwen in Afrika en in Engeland en schrijft daar uitgebreid en enigszins romantisch over. Gepubliceerd door Little Tollerbooks.

Leo Stockmann

	
INSTALLATIETECHNIEK	
Loodgieterswerken Dak & Zinkwerk Electriciteitswerken	Verwarming & Onderhoud Sanitaire Installaties Duurzame Energie
Hoofdweg 92	(050) 309 13 21

Huiszwaluwen in 2023 in Ter Borch aan de rand van de Onlanden.

Ook 2023 was weer een succesvol broedseizoen voor de huiszwaluwen in de wijk Ter Borch, de Groningerweg en de Terborchlaan in Eelderwolde. Op de Madijk in de Onlanden zijn op drie plaatsen bestaande kuilen door Natuurmonumenten voorzien van een emmer met een touw om wandelaars de mogelijkheid te geven om de kuilen bij te vullen met water uit het Omgelegde Eelderdiepje. Zo hebben de huiszwaluwen altijd de beschikking over natte keileem voor het bouwen van hun nesten.

Cluster van nesten

foto: René Dantuma

Het totaal aantal nesten bleef de laatste twee jaar nagenoeg gelijk, van 174 in 2022 naar 176 in 2023. Wel zijn er vanaf 2022 verschuivingen te zien in de verspreiding van de nesten over de wijk. Het noordelijke deel van de wijk Ter Borch nadert zijn voltooiing, helaas is het overgrote deel van deze nieuwe huizen niet geschikt voor de huiszwaluw. Meestal omdat er geen overstek aanwezig is of omdat de (kunststof) muren te glad zijn. Toch zijn er in het noordelijk deel dit jaar 30 nesten bijgekomen, helaas zijn in andere delen van de wijk nesten verdwenen. Enerzijds omdat huiseigenaren hun dakoverstekken

opnieuw schilderen, daardoor ontstaat er een zeer glad oppervlak waaraan geen nest blijft plakken. Anderzijds omdat sommige eigenaren nestkommetjes, geluiden van jonge huiszwaluwen en/of hun uitwerpselen niet accepteren en daarom de nesten in het broedseizoen illegaal weghalen. Toch blijft de wijk Ter Borch een belangrijke broedplaats in combinatie met de Onlanden als foerageergebied. De combinatie van geschikte huizen en nat moerasgebied is belangrijk voor de instandhouding van deze unieke vogel in Nederland.

René Dantuma

STER ACCOUNTANTS
SCHEIDINGSADVIES

Jan Pelleboerplein 1, 9765 BR Paterswolde
Tjalk 14, 9606 RD Kropswolde
Tel. 050 3090233

www.steraccountants.nl
info@steraccountants.nl
www.sterscheidingsadvies.nl
info@sterscheidingsadvies.nl

UW FINANCIËLE HUISARTS

FLORAHOF
• EELDE •

FLORAHOF EELDE
uw tuincentrum

Burg. Legroweg 34 Eelde
tel: 050 309 4756
www.tuincentrumflorahof.nl

Steenuilenwerkgroep IVN Eelde-Paterswolde en IVN Vries.

Het beste jaar tot nu toe. Een jaar of zeven geleden is de steenuilenwerkgroep weer nieuw leven ingeblazen. Een intensieve samenwerking tussen de werkgroepen IVN Eelde-Paterswolde en IVN Vries. Er zijn circa 10.000 broedparen van steenuilen in heel Nederland. Ons werkgebied ligt aan de noordelijke grens van het verspreidingsgebied. Vanwege het verdwijnen van veel nestgelegenheid in o.a. knotwilgen en oude hoogstamfruitbomen is de steenuil in hoge mate afhankelijk van broeden in speciaal ontworpen nestkasten. Onze werkgroep heeft ongeveer 110 nestkasten hangen bij veelal enthousiaste particulieren en boeren in de gebieden rond Vries, Donderen, Peize, Eelde en sinds afgelopen jaar ook Roderwolde. Deze kasten zijn speciaal ontworpen om de predatie (nestroof) door bijvoorbeeld de steenmarter te beperken. De werkgroep adviseert daarnaast over de inrichting van het (boeren)erf omdat naast broedgelegenheid natuurlijk ook het voedselaanbod erg belangrijk is. Het voedselaanbod, voornamelijk regenwormen, muizen en grote insecten zoals meikevers, is sterk afhankelijk van de inrichting van het landschap.

Jonge steenuil, die net geringd is in Donderen.
Foto uit archief steenuilenwerkgroep Eelde-Paterswolde.

Afgelopen jaar zijn er 13 jongen geringd en waarschijnlijk zijn er minimaal 17 jongen in onze regio uitgevlogen. Het resultaat van de combinatie van een goed muizenjaar én de inzet van vrijwilligers. Door de kasten te inspecteren en in het najaar schoon te maken zorgt de werkgroep voor goede omstandigheden om te broeden. In cijfers: 5 zekere broedgevallen, 13 jongen geringd, waarschijnlijk minimaal 17 uitvliegers, 12 nieuwe kasten opgehangen op verschillende locaties.

Jaarcyclus van de werkgroep: in het najaar kastinspectie en kasten schoonmaken en plaatsen nieuwe kasten, in het vroege voorjaar geluidsinventarisatie en in het voorjaar kastinspectie op broedgevallen en het volgen van broedgevallen.

Op de Algemene Ledenvergadering van 27 maart 2024 zal ik een lezing geven over de steenuilenwerkgroep en haar activiteiten.

Roel Rijskamp.

Brood- en banketbakkerij Dunnewind

*"De warme bakker:
voor wie van lekker brood houdt"*

Hoofdweg 142 - Paterswolde - telefoon 050-3091472
www.bakkerijdunnewind.nl

Galerie 'de Bun'

Paasveen 1 - 9496 TA Bunne - Tel. 050-3091884 - www.galeriedebun.nl

Jeugdnatuurclubs

Een goede start van de jeugdnatuurclubs. Met 9 kinderen in de groep en met versterking door Joost Madern als nieuwe begeleider zijn we opgetogen van start gegaan. Het is inmiddels traditie om de eerste keer in het seizoen met de kinderen van 9-12 jaar hutten te bouwen in het bos. We worden al aardig bekwame huttenbouwers, want de resten van vorig jaar waren nog te vinden. De takken van toen waren bedekt met de meest prachtige schimmels en zwammen. Ook dit jaar was er de test met de gieter. Gelukkig zijn we van een beetje water niet bang. Ook de 12+ groep heeft een eerste bijeenkomst achter de rug. Inmiddels telt de groep 7 leden. Op 23 september zijn we in de schemering bijeengekomen op het Vlinderkampje. Geholpen door de werkgroepleden van het Vlinderkampje en Rolinka Bouwmeester, vrijwilliger van de Vlinderstichting, zijn we op zoek gegaan naar nachtvlinders. Met zorgvuldig gebrouwen lokstroop hebben we de vlinders gelokt en weetjes over de vlinders uitgewisseld. Wist u dat nachtvlinders extreem goed kunnen ruiken?

De prachtige hut

foto: Liesbeth AB

Toen het donker genoeg was, zoeken natuurlijk. De opbrengst was nogal schaars, waarschijnlijk moeten we toch nog dieper de nacht in om echt meer nachtvlinders te zien. Maar we hebben de huismoeder gezien en de saffraangouduil. Het was een geslaagde start van het seizoen.

Liesbeth AB

Saffraangouduil

foto: Liesbeth AB

Een Uur Natuur

Een Uur Natuur in het Vlinderkampje. In 2018 waren de laatste schoolexcursies op het Vlinderkampje, helaas. Corona en andere omstandigheden gooiden roet in het eten. Gelukkig konden we dit jaar op 19 en 26 september weer scholieren verwelkomen. De groepen 4 en 5 van de Mariaschool kwamen een Uur Natuur beleven evenals de groepen 3 en 4 van De Tol uit Zuidlaren. Op vier verschillende plekken was er iets te doen: bodemdieren zoeken; in het spinnenpad op zoek naar spinnen (o.a. wespspin); in de cultuurtuin insecten ontdekken en stuifmeel verzamelen en tenslotte het verhaal over de 350 soorten wilde bijen waarvan een deel een kamer heeft in het bijenhotel. Ook onderweg bleek er van alles te ontdekken door de kinderen, zoals egelpoepjes, slaapplek en poep van een ree en niet te vergeten kikkers. Dankzij de begeleiding van Jolanda, Marijke, Hannie, Sjoerd, Ep en Tineke was het Uur Natuur een succes. Vol enthousiasme over hun natuurbelevissen gingen de kinderen weer naar school.

Foto en tekst: Tineke van den Berg

IVN-fotografen zijn dit voorjaar en deze zomer op jacht geweest om de prachtige **insecten** in de lens te krijgen. Een verzameling van hun ingezonden foto's hebben we in deze Groen bijeengebracht. Alle foto's zijn genomen in onze omgeving, waarvan meerdere in het Vlinderkampje.

Bruine daguil
foto: Harry Westerhuis

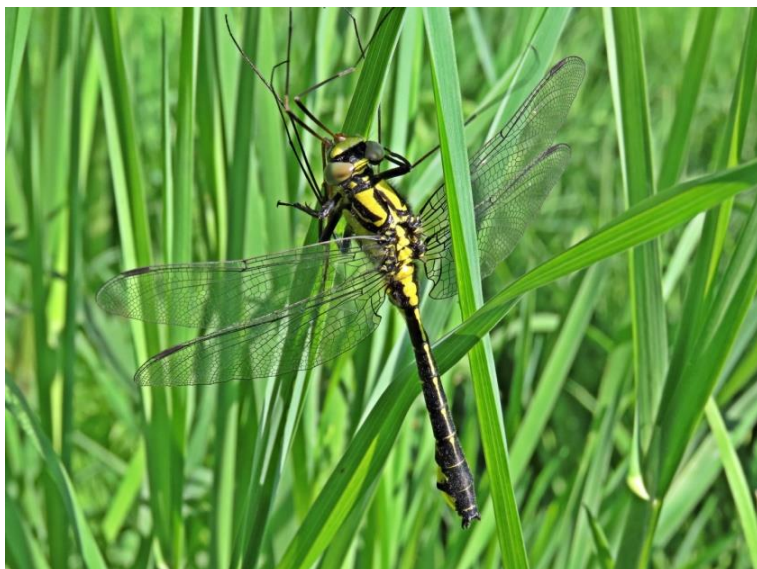
Schaakbordlieveheersbeestje
foto: Harry Westerhuis

Klein geaderd witje
foto: Anne van der Zijpp

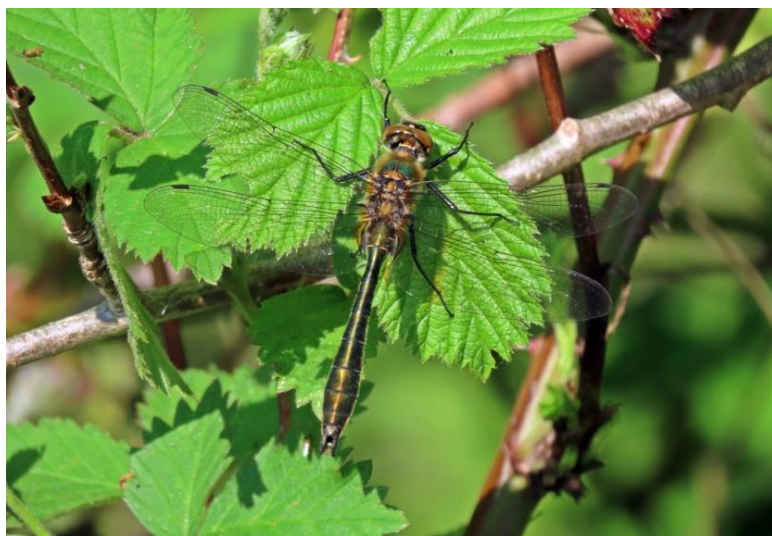

Schorsvlieg foto: Sjouke Bouius

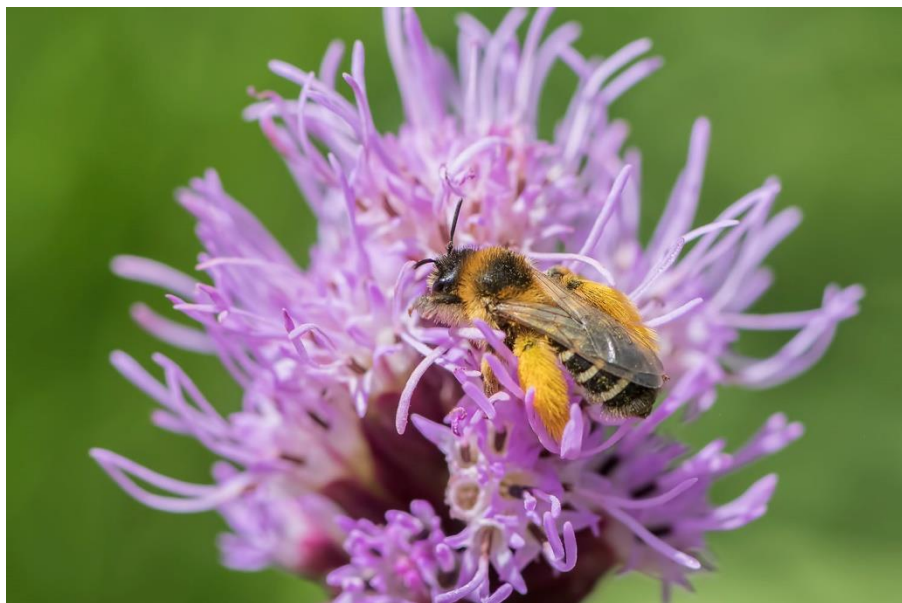
Beekrombout met prooi

foto: Bertus van der Velde

Smaragdlibel

foto: Bertus van der Velde

Pluimvoetbij

foto: Anne van der Zijpp

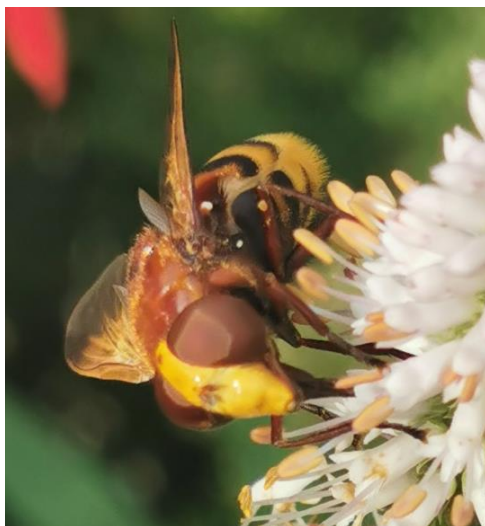

Atalanta op klimop

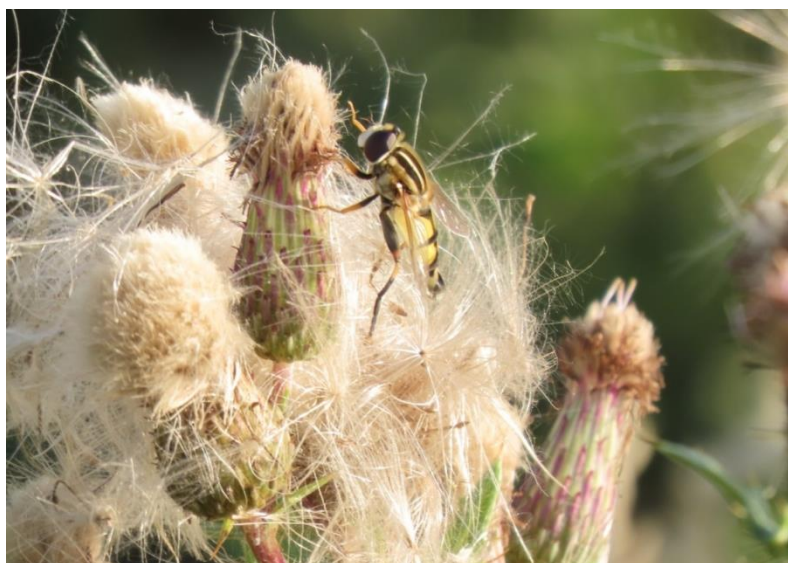
foto: Hendrik Luinge

Grote koekoekshommel
foto: Anne van der Zijpp

Stadsreus (Hoornaarzwweiflieg)
foto: Leo Stockmann

Citroen pendelvlieg (zweiflieg) foto: Bertus van der Velde

Verslag fietsexcursie door De Onlanden, 15 juli 2023

Veertien personen (gelimiteerd aantal) hadden zich aangemeld voor de excursie. Onder hen meerdere dames van een zwemgroep uit Haren.

Leo Stockmann was de excursieleider. Hij begon met een korte uitleg over de excursie bij de potstal van de Kijkboerderij 't Hoogveld van de familie Van der Goot. Het mooie zomerweer zou van de excursie door het gevarieerde waterbergings- en

natuurgebied een geslaagd geheel maken. De nadruk lag op het landschappelijke, niet per se op planten en vogels. En zo fietsten we van zuid naar noord (Drentsedijk, Weeringsdijk), daarna de weg tussen Peize en Hoogkerk overstekend bij Peizermade om via de Onlandsdijk het zogenaamde mijmerbankje aan de Matsloot te bereiken om er te lunchen. Via Roderwolde, Stenhorsten en Peize fietsten we weer terug. Aandacht was er voor de historie, de inrichting en de ontwikkeling van het gebied. Speciaal werden ook het Beeld, de vispassage Weeringsdijk en de petgaten belicht. Vanaf enkele bruggetjes over Eelderdiep, Peizerdiep en de slenk hadden we prachtige uitzichten.

Langs de sloten bloeiden volop wederik, rolklaver, (harig) wilgenroosje, grote kattenstaart en moerasspirea. Een prachtige kleurencombinatie. In de bermen zagen we o.a. ratelaar (rammelende zaden in de zaaddozen) en gele honingklaver. In bredere wateren vielen gele plomp en witte waterlelie op. Van de grotere vogelsoorten zagen we bruine kiekendief, grote zilvereiger, blauwe reiger, fuut, ooievaar, buizerd, torenvalk, visdief (luid roepend), kievit en een

kemphaan. Zangers die zich lieten zien dan wel horen: blauwborst, graspieper, rietzanger veldleeuwerik, witte kwikstaart en snor. Al met al een gevarieerde landschaps- en natuurexcursie.

Foto's: Ina Maring

(Veel meer informatie over De Onlanden en haar natuurwaarde vindt u op internet onder Natuurbelang De Onlanden)

Leo Stockmann

De flora van het oude kerkhof in Eelde

De Plantenwerkgroep van IVN Eelde-Paterswolde heeft drie keer de flora van het oude kerkhof (beter: de oude begraafplaats, want waar is de kerk?) geïnventariseerd. Het betrof de flora van de graspaden en de grasstroken tussen de graven. De inventarisaties waren in 2011, 2015 en in 2023. Voor de jaren tezamen heeft dit ruim 80 soorten kruiden en 13 soorten grassen opgeleverd.

Op de grafstenen komen talrijke mossen en korstmossen voor. Deze zijn niet op naam gebracht, behalve dooiermos (zie grafsteen) en gewoon dikkopmos. De mossen en de korstmossen zijn ook zeker het beschermen waard. De soorten kruiden en grassen zijn veelal wilde soorten, onder andere gewone paardenbloem, rode klaver, perzikkruid, madeliefje,

veldbeemdgras, straatgras, kweek en gestreepte witbol. Er zijn ook verschillende soorten die zich hoogstwaarschijnlijk hebben verspreid vanaf het graf zoals wilde akelei, fraaie vrouwenmantel, stijf ijzerhard, tijm, muurpeper en viltige hoornbloem, stuk voor stuk ook bekende tuinplanten.

Meerdere soorten zijn gerelateerd aan een wat voedselarme (zandige) bodem: Canadese fijnstraal, driekleurig viooltje, klein vogelpootje, muizenoor (veel voorkomend), harig knopkruid, mannetjesereprijs, rode schijnspurrie, schapenzuring, zachte ooievaarsbek, zandraket, gewoon reukgras en gewone veldbies.

Enkele, wat minder algemene soorten, zijn o.a. klein vogelpootje, kleine leeuwenklauw, mannetjesereprijs en tijmerekprijs. Groene naalbaar kwam in 2011 en 2015 weinig voor, in 2023 veel.

Mooi was de vondst in alle jaren van de muurvaren in de voegen van een wat verzakkend bakstenen graf. De muurvaren is zeldzaam in Drenthe.

Groene naalbaar

Muizenoor

Beheer van het gras in relatie met bloei van de flora

Normaliter wordt het gras op de paden 1 keer per 14 dagen gemaaid en tussen de graven om de 3-4 weken. Het maaien is wel afhankelijk van weersomstandigheden en groeiplaatsomstandigheden. Ook een begrafenis kan een wijziging teweegbrengen in het maaischema (info van Iebele Jan Soet, gemeente Tynaarlo).

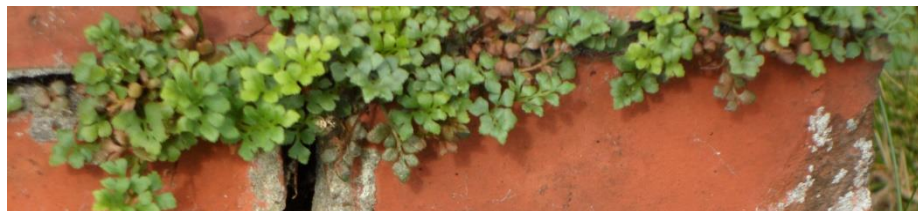
Dit intensieve maaibeheer houdt de begraafplaats ‘netjes’ maar voorkomt wel dat planten in bloei komen. Bloeiende planten zie je dan veelal op voor de machine onbereikbare plekje's. Onder andere muizenoor, gewone brunel en madeliefje zouden als soorten veel beter in de grasmat bloeiend tot uiting komen bij een minder intensief maaibeheer, al of niet plaatselijk. Het zou een bezoek aan de begraafplaats voor velen mogelijk ook aangenamer maken. Bovendien heeft bloei grote betekenis voor insecten en van hun bezigheden valt ook te genieten.

Literatuur

Een mooi boekje met veel foto's over natuur op kerkhoven en begraafplaatsen in Groningen is *Rust, oud groen en stenige biotopen* van Albert-Erik de Winter. Uitgegeven door de Stichting Oude Groninger Kerken, 2015.

Interessant is ook de informatie over de oude begraafplaats in Eelde in het boek *Laatste rustplaats* van G.J. ten Pas. Uitgegeven door de Historische Vereniging Ol Eel te Eelde, ca. 2018.

(Een eerder door mij geschreven artikel over dit onderwerp is verschenen in het verenigingsblad Kontakt van Ol Eel, februari 2023)

Muurvaren

Tekst en foto's Leo Stockmann

Ecologische verbindingszone Meerweg opgeleverd

De nieuwe ecologische verbindingszone Meerweg is opgeleverd. Deze natuurzone verbindt de Drentsche Aa met het Paterswoldsemeer. Hiermee is een belangrijke schakel binnen het Natuurnetwerk Nederland toegevoegd die de natuurgebieden rondom de stad Groningen via de kop van Drenthe met elkaar verbindt. De werkzaamheden dragen bij aan het verbeteren van de waterkwaliteit en dieren zoals otters, ringslangen en kikkers kunnen zich nu veilig verplaatsen.

Gerealiseerde werkzaamheden

Ruim één jaar is onder ecologische begeleiding gewerkt aan de Meerweg. De locatie bij de Meerweg is om allerlei redenen bijzonder. Door de slappe bodem was er bijvoorbeeld speciaal werkmaterieel nodig: op verschillende plekken ligt namelijk een tot vijf meter dik pakket veen. Ook de beschikbare ruimte in het gebied maakte creatieve oplossingen noodzakelijk. De nieuwe brug is schuin ontworpen en volledig ter plaatse gebouwd. De ligging, op de grens van twee waterschappen, gemeentes en provincies, vereiste nauwe samenwerking tussen de betrokken partijen.

Zuidzijde Meerweg

Er komen hier vier watergangen met verschillende waterpeilen samen: dit maakte het werk complex. Op de grens van de twee waterschappen zijn de kades van de Schipsloot verlegd om ruimte te maken voor de slenk. Er is een inlaat aangelegd waardoor er vers water van de Drentsche Aa naar het meer stroomt. Ook is er bevergaas geplaatst: dit voorkomt dat bevers in de kades graven.

Faunapassage

Via de faunapassage onder de nieuwe brug kunnen de dieren nu op een veilige manier de Meerweg passeren. Door de nieuw gegraven slenk stroomt er nu ook water onder de brug door. Tijdens de bouw van de brug werd het verkeer tijdelijk omgeleid via een bypass. De weg was uiteindelijk slechts twee dagen afgesloten voor verkeer.

De slenk vanaf de Meerweg naar het Paterswoldsemeer

Noordzijde Meerweg

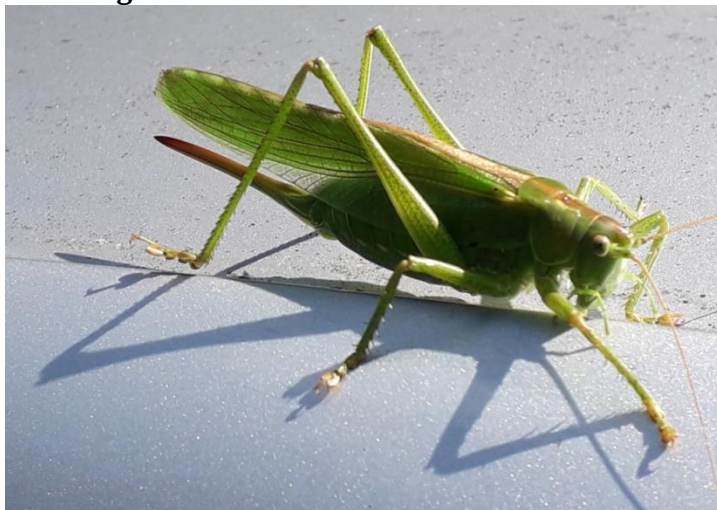
De slenk is gegraven tot het Paterswoldsemeer en er is oeverbescherming met breuksteen aangebracht. Hier zijn sloten gegraven en een nieuw gemaal gerealiseerd om de omliggende recreatiewoningen te beschermen tegen het water. Ook zijn er faunarasters en amfibieënschermen geplaatst. Als beschutting voor de fauna is het gebied voorzien van riet en beplanting.

Samenwerkingspartners

In en rond het Paterswoldsemeer werkt de provincie Groningen samen met haar gebiedspartners aan het verbeteren van de waterkwaliteit, de recreatiemogelijkheden en aan het ontwikkelen van nieuwe natuur. De werkzaamheden zijn uitgevoerd in nauwe samenwerking met waterschap Noorderzijlvest, het meerschapschap Paterswolde, omwonenden, waterschap Hunze en Aa's, de gemeente Groningen en uitvoeringsorganisatie Prolander.

Bericht van de provincie Groningen op internet 6 juli 2023, foto's Leo Stockmann)

Een verstekeling

Op 3 augustus reed ik met de auto door een van de straten bij de Paterswoldseweg in Groningen. Op de voorruit landde een groene sabel sprinkhaan. Stoppen was geen optie, dus reed ik naar huis. Daar aangekomen bleek de verstekeling nog op het dak van de auto te zitten en was dit plaatje mogelijk, voor hij in een nieuwe omgeving verdween.

Gerbrig Rietema

Op 16 augustus wandelde ik in de stad Groningen, langs een klein parkje in het centrum. Opvallend waren de bessen van de aronskelk, die hier de kleur aan de donkere avond gaven. Hoe deze plant hier gekomen is, is een raadsel, groot in omvang, midden in de studentenbuurt. Hij behoort tot de stinsenplanten en komt voor op boerenerven, kerkhoven en stadswallen, vooral als de grond niet te veel bewerkt wordt. De bessen zijn giftig.

Gerbrig Rietema

DRUKKERIJ PRINT STUDIO ZEVEN	Mercuriusweg 11 9482 WK Tynaarlo
De drukker in uw regio	
Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 09.00 - 13.00 uur	Tel.: (0592) 54 45 41 info@printstudiozeven.nl www.printstudiozeven.nl

In memoriam

Roelien Douma

Eind juli 2023 overleed na een lang ziekbed Roelien Douma. Roelien was vanaf de beginfase betrokken bij het Vlinderkampje De Duinen. Dankzij haar natuurkennis, ervaring en haar enthousiasme ontwikkelde het Vlinderkampje zich tot een belangrijke plek voor flora en fauna. Ze zorgde er ook voor dat het beheer van het terrein op een duidelijke manier beschreven is. Aan de rand van het Vlinderkampje was ze vaak stoer bezig met het verwijderen van oprukkende bramen. Roelien hechtte ook veel waarde aan natuureducatie aan de jeugd. Zij waarschuwde ons regelmatig voor een verdere afname van de biodiversiteit: “Het algemene wordt bijzonder, let maar op!”

Helaas kreeg Roelien steeds meer beperkingen door haar ziekte en moest zij met haar natuuractiviteiten stoppen. Op een liefdevolle en beeldende wijze is Roelien herdacht. We hebben haar begeleid naar haar laatste rustplaats in begraafplaats De Duinen, terug naar de natuur en dichtbij haar geliefde Vlinderkampje.

Tineke van den Berg

Voorjaarsbelevissen op mijn erf en nog enkele leuke waarnemingen

Woensdag 5 april 2023. 's Morgens laat zich een heggenmus zien op het terras. Vorig jaar had ik een broedpaar heggenmussen nabij mijn tuin. Ik hoop dat deze vogels terugkomen.

Tijdens een wandeling door Polder Lappenvoort zie ik dat op een drietral grauwe ganzen na alle ganzen zijn verdwenen. Later op het sintelpad zie ik een torenvalk biddend en vliegend. Als er dan ook nog een buizerd in beeld komt is het verschil in grootte tussen beide vogels goed te zien.

Van verre, tegen de bomen naast de Eelder Schipsloot zie ik reeën lopen. Het is mooi weer, hun witte spiegels lichten op in het zonlicht. Als even later een dame in een elektrische rolstoel naast het loopbruggetje met loslopende hond stil gaat staan, zijn de reeën verdwenen.

Ree in de Vosbergen

foto: Hendrik Luinge

Op donderdagmorgen 6 april zitten er om 8.30 uur een paartje heggenmussen op de voerplaats te eten van de zonnepitten.

De bevestiging, dat er weer een broedpaartje in of nabij mijn tuin present is, is er al binnen een dag.

Heggenmussen worden omschreven als hoofdzakelijk standvogel, maar de heggenmussen bij mij zijn duidelijk terugkerende vogels. Ik heb ze namelijk de hele winter niet gezien.

Vrijdag 14 april komt een paartje appelvinken op het terras van de zonnepitten eten.

Appelvink

foto: Fred van der Noord

Op donderdag 20 april verrast een eekhoorn mij door een tijdlang op het terras te gaan zitten. Hij/zij eet ook van de rijkelijk uitgestrooide zonnepitten. Het diertje geeft me de gelegenheid hem/haar te fotograferen.

Op de sombere maandag 24 april wordt een roodborstjong gevoerd door een oudervogel.

De laatste dagen is het vrouwtje van de goudvinken alleen. Dat geeft te denken. Is het mannetje iets overkomen? Op vrijdag 28 april hangt er aan mijn pindanet een middelste bonte specht.

Toen ik de melding met foto op Facebook plaatste, bereikte me een bericht van Natuurmonumenten dat de middelste bonte specht bij het Huis de Duinen broedt. Ik ben blij met deze waarneming, omdat het voor mijn tuin gaat om weer een nieuwe soort. In het blad *Limosa* van de Nederlandse Ornithologische Unie en SOVON Vogelonderzoek Nederland 96.1, 2023 staat een artikel over toename en uitbreiding van de middelste bonte specht in Nederland.

Turkse tortelduif

foto: Fred van der Noord

Het is even een sprongetje naar Hemelvaartsdag 18 mei 2023. Ik ben net opgestaan en kijk naar buiten. De eekhoorn zit in de tuin op pakweg 5 meter voor mijn raam. Die doet zich tegoed aan restanten pinda's die zijn achtergebleven uit een door mij stuk geknipt net. Mijn fotocamera heb ik onder handbereik en voor de tweede maal kan ik het beestje uitgebreid fotograferen.

De laatste week is het opvallend rustig met vogels. Een enkele vogel komt eten of badderen, maar dat is het dan ook. Wel wordt er volop gezongen, onder andere door het mannetje zwartkop. De mezen e.a. hebben jongen die zij voeren met kleine groene rupsjes van één centimeter lang en insecten die nu voorhanden zijn.

Zondagmiddag 21 mei. Er komt een spreeuw aanvliegen, gevolgd door drie soortgenoten. De vogel landt op de pergola om vervolgens met een sierlijke boog voor de pindakaaspot te gaan zitten eten. Hoe dan ook, de vogels weten dat die pot pindakaas daar hangt. Ze slaan het dus op in hun geheugen. Vroeger moest ik lachen, als men zei dat vogels beslissingen nemen. Nu niet meer.

Vogels nemen wel degelijk besluiten. Ook om als het najaar nadert en er een gebrek aan voedsel en er een tekort aan daglicht ontstaat, naar hun winterkwartier te vertrekken. Geweldig zoals de natuur in elkaar steekt.

Het is opvallend, dat na de regen van 20 juni in de avond, de vogels nadien weer volop bij de silo's met zonnepitten komen eten.

Fred van der Noord

Huizing Totaal Advies
makelaardij • verzekeringen • hypotheek

Jen Pelleboerplein 17
Eelde-Paterswolde
Telefoon 050-3096818
info@huizingtotaaladvies.nl
www.huizingtotaaladvies.nl

Ooievaar in de
avond
schemering aan
de Hooiweg

foto: Gernand
Stockmann

**Het adres voor de mooiste brillen
en de beste oogzorg**

Specialist in oogmetingen,
optometrische oogonderzoeken,
contactlensaanpassingen en
CBR oogkeuringen (oogarts)

Ons team bestaat uit:
2 optometristen (HBO) - 1 oogarts (CBR-keuringen)
1 opticien-contactlensspecialist - 2 assistent-opticiens

HET EKO HUIS

BIOLOGISCH WINKELN

Hoofdweg 77b*, Eelde

*aan parkeerplaats Kerkhoflaan

DIERENSPECIAALZAAK

ROLFES

Hoofdweg 176, Paterswolde

Hengelsport-Voeders-Zaden
en Dierbenodigdheden

www.rolfesdierenspecialzaak.nl

Hazenpootje paddenstoel

foto: Bertus van der Velde

Herfsttijloos bij het Nijssinghuis Eelde

foto: Leo Stockmann

KOM KIJKERS KIJKEN

Foto Sipkes
De Verrekijker-
specialist

Swarovski
Leica
Zeiss
Bynolyt
Vortex

Verrekijkerwinkel.nl

SIPKES [●] Poelestraat 19
050-312 86 84
Groningen

Coloradokever

foto: Anne van der Zijpp

Natuurlijk zondag geopend vanaf 9 uur

maandag t/m zaterdag:	8.00 - 21.00 uur
zondag:	9.00 - 18.00 uur

Winkelcentrum Paterswolde

Hoofdweg 202, 9765 CK Paterswolde | www.ahpaterswolde.nl | facebook.com/ahpaterswolde

Gall & Gall
SINDS 1884

Etos

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

Vogels:	P. Feenstra, M. Hols, B. van Manen, J. Meeder, J. Nienhuis, J. Poel, A. J. Pot, H. Kamps, L. Stockmann, W. Zandt, A. v/d Zijpp, N. Smeenge, E. de Boer, R. Rijskamp, G. Brink, F. van der Noord, Th. Bouwman, R. Dantuma, A.de Graaff, <i>Afdeling Vries:</i> H. Eggenhuizen, J. Fekkes, R. Maring, I. Lodewijks, K. Bouwer, M. van Nieff, B. Visch, A. H. v.d. Meulen, S. Sikkes.
Planten:	T. v.d. Berg, C.de Graaf, F. Wilkens, N. J. Tepe, J. Schlaman, L. Stockmann, L. van Brakel.
Publiciteit:	L. Stockmann, A. Pot.
Brom:	A. AB, E.de Boer, T. v/d Berg, S. Jansma, J. Rozema, <i>Afdeling Vries:</i> P. Kwast
Jeugd:	M.de Boer, N. Smeenge, P. Feenstra, S. Jansma, J. van den Bosch, A. Pot, L.AB, K. Bokma, K. Reinders, J. Madern.
Vlinderkampje:	T. v/d Berg, F. Nijdam, B. v/d Velde, P. Druiven A. v/d Zijpp, J. Eilander, F. Wilkens, E. de Boer, J. Polling, J. Grootveld, R. Duurkens
Bijenbosje:	L. Stockmann, J. Schlaman, S. van Rouveroy, Bart Kruit (IHP)
Vormgeving Groen:	Gerbrig Rietema: rietema@planet.nl
Redactie Groen:	Leo Stockmann: glstockmann@hotmail.com
Distributie Groen:	Lideke Jorritsma.
Advertenties:	functie vacant.
Site:	http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde
Websitebeheer:	Henk von Eije, Aafke Pot.

EELDE-PATERSWOLDE